

174
ZAKŁADZENIE HARCERSTWA POLSKIEGO
ZAKŁADZENIE HARCERSTWA POLSKIEGO

§ 1.
z dnia 8 kwietnia 1936 r.

o nadaniu statutu stowarzyszeniu „Związek Harcerstwa Polskiego”.

Na podstawie art. 47 ust. 2 i 3 prawa o stowarzyszeniach z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808) i § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 kwietnia 1936 r. o uznaniu stowarzyszenia „Związek Harcerstwa Polskiego” za stowarzyszenie wyższej użyteczności (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 228) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Nadaje się dołączony do zarządzenia niniejszego statut stowarzyszeniu wyższej użyteczności „Związek Harcerstwa Polskiego”.

§ 2.

Stowarzyszenie „Związek Harcerstwa Polskiego”, zarejestrowane w Komisariacie Rządu m. st. Warszawy dnia 16 listopada 1932 pod Nr. 1821, wykreśla się z rejestru stowarzyszeń.

§ 3.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów:

(—) *Marjan Zyndram-Kościałkowski.*

Minister Spraw Wewnętrznych:

(—) *Wł. Raczkiwicz.*

Załącznik do zarządzenia Rady Ministrów z dnia 8 kwietnia 1936 r. (poz. 173).

S T A T U T

ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO

Rozdział I.

Nazwa, charakter, cel i środki działania.

§ 1.

(1) Stowarzyszenie nosi nazwę: „Związek Harcerstwa Polskiego (Z. H. P.)”.

(2) Związek Harcerstwa Polskiego (Z. H. P.) jest stowarzyszeniem wyższej użyteczności w rozumieniu prawa o stowarzyszeniach.

(3) Terenem działalności Związku jest obszar Państwa Polskiego. Siedzibą władz naczelných Z. H. P. jest m. st. Warszawa.

§ 2.

Z. H. P., jako stowarzyszenie wyższej użyteczności, zgodnie z art. 48 prawa o stowarzyszeniach, posiada osobowość prawną i może przyjmować zapisy i darowizny oraz nabywać i zbywać majątek ruchomy i nieruchomy bez ograniczeń i bez potrzeby uzyskiwania pozwoleń, przewidzianych w przepisach specjalnych, regulujących sprawy zapisów, darowizn oraz nabywania majątku przez osoby fizyczne i prawne.

§ 3.

Patronem ideowym Związku Harcerstwa Polskiego jest Marszałek Józef Piłsudski.

§ 4.

Z. H. P. ma na celu:

- a) wychowanie metodami harcerskimi dzielnych, prawych i zdolnych do poświęceń ludzi w myśl Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego;
- b) przygotowanie młodzieży do świadomej, czynnej i ofiarnej służby dla Państwa Polskiego, opartej na Jego umiłowaniu i żołnierskiej gotowości do Jego obrony, bezinteresowności, karności obywatelskiej i honorze;
- c) wprowadzenie zasad ideologii harcerskiej do życia publicznego;
- d) pomoc w pracy harcerskiej polskiej młodzieży poza granicami kraju i współdziałanie z międzynarodowym ruchem skautowym.

§ 5.

(1) Wychowanie młodzieży harcerskiej opiera się na zasadach etyki chrześcijańskiej.

(2) Podstawą ideologii harcerskiej jest Przyrzeczenie i Prawo Harcerskie, które brzmią następująco:

Przyrzeczenie Harcerskie:

„Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu”.

Prawo Harcerskie:

1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.	1. Harcerka służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.
2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawszy.	2. Na słowie harcerki polegaj jak na Zawszy.
3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.	3. Harcerka jest pożyteczna i niesie pomoc bliźnim.
4. Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza.	4. Harcerka w każdym widzi bliźniego, a za siostrę uważa każdą inną harcerkę.
5. Harcerz postępuje po rycersku.	5. Harcerka postępuje po rycersku.
6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.	6. Harcerka miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.	7. Harcerka jest karna i posłuszna rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
8. Harcerz jest zawsze pogodny.	8. Harcerka jest zawsze pogodna.
9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.	9. Harcerka jest oszczędna i ofiarna.
10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach; nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.	10. Harcerka jest czysta w myśli, mowie i uczynkach; nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

(3) Naczelna Rada Harcerska za zgodą władzy nadzorczej może ustalić inne sformułowanie zasad Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego dla zachów i starszych harcerzy.

§ 6.

(1) Dla osiągnięcia swych celów Z. H. P.:

- a) organizuje członków i uczestników w odpowiednie jednostki organizacyjne (§ 18),

- b) prowadzi pracę wychowawczą metodami harcerskimi przez urządzanie obozów, wycieczek, gier i ćwiczeń, zlotów, gawęd i t. p., stosując system zastępowy,
 - c) prowadzi przysposobienie wojskowe w zakresie ustalonym przez właściwe władze państwowe,
 - d) szkoli kierowników pracy harcerskiej,
 - e) zabiega o fundusze, gromadzi pomoce, zakłada odpowiednie placówki i urządzenia, np.: biblioteki, wystawy, warsztaty, świetlice, ogniska wychowawcze, domy i szkoły harcerskie, spółdzielnie, składnice harcerskie, kasy oszczędności i t. p.,
 - f) prowadzi akcję wydawniczą i propagandową,
 - g) prowadzi pracę społeczno - wychowawczą w duchu harcerskim wśród społeczeństwa.
- (2) Działalność powyższą rozwija Z. H. P. w ramach obowiązujących ustaw i rozporządzeń.

Rozdział II.

Członkowie i uczestnicy Związku.

§ 7.

- (1) Członkowie Z. H. P. dzielą się na:
 - a) harcmistrzów i harcmistrzynie,
 - b) działaczy i działaczki,
 - c) starszych harcerzy i starsze harcerki,
 - d) członków współdziałających,
 - e) członków popierających.
- (2) Młodzież nieszkolna w wieku do lat 18 oraz młodzież szkolna może należeć w charakterze uczestników.
- (3) Uczestnicy dzielą się na harcerzy i zuchów.

§ 8.

- (1) Harcmistrzem (harcmistrznią) może zostać pełnoletni harcerz (harcerka), posiadający a) przygotowanie do prowadzenia pracy wychowawczej w Związku i odpowiadający a) warunkom określonym w regulaminie wewnętrznym.
- (2) Obowiązki harcmistrzów i harcmistrzynie są następujące:
 - a) przestrzeganie Prawa Harcerskiego,
 - b) czynny udział w pracy harcerskiej przede wszystkim na stanowiskach wychowawczych,
 - c) krzewienie ideologii harcerskiej i popieranie celów Związku,
 - d) opłacanie składki ustalonej przez Naczelną Radę.
- (3) Uprawnienia harcmistrzów i harcmistrzynie są następujące:
 - a) bierne i czynne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku,
 - b) prawo do sprawowania wszelkich funkcji w Związku.
- (4) Mianuje i zwalnia harcmistrzów Naczelnik Harcerzy, harcmistrzynie — Naczelniczka Harcerzek (§ 50).
- (5) Stopniem wstępnym do harcmistrza (harcmistrzynie) jest podharcmistrz (podharcmistrzynie). Prawa, obowiązki i sposób mianowania i zwalniania podharcmistrzów i podharcmistrzynie określa regulamin wewnętrzny.

§ 9.

- (1) Działaczem (działaczka) może zostać pełnoletni harcerz (harcerka) lub pełnoletni członek współdziałający, posiadający przygotowanie do prowadzenia pracy w Związku w zasadzie na stanowisku innym niż ściśle wychowawczym, i odpowiadający warunkom, określonym w regulaminie wewnętrznym.
- (2) Obowiązki działaczy i działaczek są następujące:
 - a) czynny udział w pracy harcerskiej,
 - b) krzewienie ideologii harcerskiej i popieranie celów Związku,
 - c) opłacanie składki ustalonej przez Naczelną Radę.
- (3) Uprawnienia działaczy i działaczek są następujące:
 - a) bierne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku, czynne do władz okręgu,
 - b) prawo do pełnienia wszelkich funkcji w Związku z wyjątkiem Komendanta (Komendantki) Chorągwi, Szefa Głównej Kwatery oraz Naczelnika Harcerzy i Naczelniczki Harcerzek.
- (4) Mianuje i zwalnia działaczy z pośród członków współdziałających Przewodniczącą Z. H. P. (§ 50), z pośród harcerzy — Naczelnik Harcerzy, z pośród harcerzek — Naczelniczka Harcerzek.

§ 10.

- (1) Starszym harcerzem (starszą harcerką) zostaje wychowanek drużyny, po ukończeniu 18 lat życia lub szkoły średniej. Ponadto starszym harcerzem (starszą harcerką) może zostać każda

osoba, mająca ukończonych 18 lat i odpowiadająca warunkom określonym w regulaminie wewnętrznym.

- (2) Obowiązki starszych harcerzy i harcerzek są następujące:
 - a) przestrzeganie Prawa Harcerskiego,
 - b) udział w życiu i pracach jednostek starszoharcerskich,
 - c) krzewienie ideologii harcerskiej,
 - d) opłacanie składki ustalonej przez Naczelną Radę.
- (3) Pełnoletni starsi harcerze i starsze harcerki mają bierne prawo wyborcze do władz okręgu.
- (4) Przyjmują i zwalniają starszych harcerzy i starsze harcerki kierownicy kregów starszoharcerskich.

§ 11.

- (1) Członkiem współdziałającym może zostać każda osoba mająca ukończonych lat 18 i współdziałająca w pracy Związku. Członkowie współdziałający łączą się w kółka przyjaciół harcerstwa.
- (2) Obowiązki członków współdziałających są następujące:
 - a) czynne popieranie celów Związku,
 - b) opłacanie składki ustalonej p.zez Naczelną Radę.
- (3) Pełnoletni członkowie współdziałający mają bierne prawo wyborcze do władz okręgu.
- (4) Przyjmują i zwalniają członków współdziałających zarządy okręgów (§ 39) lub zarządy kół przyjaciół (§ 26).

§ 12.

- (1) Członkiem popier. Związku może zostać każda osoba prawna lub fizyczna, która zobowiąże się do stałego wpłacania zadeklarowanej przez siebie składki i zostanie przyjęta przez Naczelnictwo lub upoważnione do tego organa.
- (2) Członkowie popierający nie mają ani biernego, ani czynnego prawa wyborczego.

§ 13.

- (1) Władze, upoważnione do przyjmowania członków, mogą usuwać z Z. H. P. członków, którzy:
 - a) popełnili czyn niehonorowy lub działają na szkodę Związku,
 - b) nie stosują się do statutu i regulaminów, lub zalegają ze składką dłużej niż rok.
- (2) W wypadku usunięcia członka na podstawie ust. (1) pkt. a) usuwanemu przysługują prawo odwołania się do właściwego sądu harcerskiego, zgodnie z Regulaminem Sądów Harcerskich, a w razie usunięcia na podstawie ust. (1) pkt. b) — do hierarchicznie wyższej władzy harcerskiej.

§ 14.

- (1) Uczestnicy do lat 11 noszą nazwę zuchów i są organizowani w gromady zuchowe.
- (2) Uczestnicy powyżej lat 11 noszą nazwę harcerzy i są organizowani w drużyny harcerskie.
- (3) Uczestników wychowuje się w drużynach i gromadach w myśl zasad Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego.
- (4) Uczestników przyjmuje do drużyn i gromad drużynowy za zezwoleniem rodziców lub opiekunów oraz, jeżeli chodzi o młodzież szkolną — władz szkolnych. Uczestnicy mają prawo korzystania z urządzeń Z. H. P., nie mają jednak ani czynnego, ani biernego prawa wyborczego. Młodzież szkolna należy do gromad i drużyn zorganizowanych w obrębie szkół i znajdujących się pod dozorem władz szkolnych, które w tym celu wyznaczają opiekunów tych gromad i drużyn.
- (5) Zwolnienie lub usunięcie uczestnika z gromady lub drużyny odbywa się zgodnie z przepisami regulaminu wewnętrznego.

§ 15.

Członkom i uczestnikom narodowości niepolskiej osobny regulamin może zapewnić szczególne warunki należenia do Z. H. P.

Rozdział III.

Ustrój Związku.

§ 16.

Z. H. P. składa się z organizacji: harcerzy, harcerzek, przyjaciół harcerstwa.

§ 17.

- (1) Organizacja harcerzy obejmuje: harcerzy i zuchów, starszych harcerzy, harcmistrzów oraz działaczy i członków współdziałających, powołanych do pełnienia funkcji w organizacji harcerzy.
- (2) Przepis ust. (1) stosuje się odpowiednio do organizacji harcerzek.

§ 18.

Organizacja harcerzy (harcerzek) dzieli się na chorągwie, a chorągwie — na hufce. Hufce składają się z gromad zuchowych, drużyn harcerskich i kregów starszoharcerskich.

§ 19.

- (1) Drużyna składa się zasadniczo z 4 zastępów po 6 — 10 członków. Drużyną (gromadą, kregiem) kieruje drużynowy względnie drużynowa, mianowani przez komendanta względnie komendantkę chorągwi. W drużynach szkolnych kandydatura drużynowego (drużynowej) musi być uprzednio uzgodniona z kierownictwem szkoły.
- (2) Kregi starszoharcerskie mogą przedstawiać kandydatów na swych drużynowych.
- (3) Regulamin wewnętrzny może uregulować odmiennie nazwę kierowników gromad i kregów.

§ 20.

- (1) Gromady, drużyny i kregi, istniejące na terenie obwodu (§ 35), tworzą hufiec harcerzy i hufiec harcerzek. W razie potrzeby hufce mogą być tworzone na terytorium mniejszym niż obwód.
- (2) Pracą hufca harcerzy kieruje hufcowy, hufca harcerzek — hufcowa.
- (3) Hufcowego mianuje Naczelnik Harcerzy z pośród harcmistrzów lub pełnoletnich podharcmistrzów, ewentualnie z pośród działaczy. Przepis ten stosuje się odpowiednio do mianowania hufcowej.

§ 21.

Hufce harcerzy, istniejące na terenie okręgu (§ 38), tworzą chorągiew harcerzy, a hufce harcerzek — chorągiew harcerzek. Pracą chorągwi kieruje komendant (komendantka) chorągwi przy pomocy komendy chorągwi. Komendanta mianuje Naczelnik Harcerzy z pośród harcmistrzów, a komendantkę — Naczelniczka z pośród harcmistrzynie, po zasięgnięciu opinii zarządu okręgu. Sposób powołania kandydatów na komendanta (komendantkę) chorągwi określa regulamin wewnętrzny.

§ 22.

- (1) Na czele organizacji harcerzy stoi Naczelnik Harcerzy, na czele organizacji harcerzek — Naczelniczka Harcerzek.
- (2) Organem pracy Naczelnika jest Główna Kwatera Harcerzy z Szefem Głównej Kwatery na czele, c. n. w. pracy Naczelniczki Harcerzek — Główna Kwatera Harcerzek.

§ 23.

Organizacja przyjaciół harcerstwa obejmuje działaczy (działaczki), niepełniących służby w organizacji harcerzy lub organizacji harcerzek, członków współdziałających i członków popierających.

§ 24.

- (1) Organizacja przyjaciół harcerstwa dzieli się na kółka przyjaciół harcerstwa.
- (2) Kółka przyjaciół harcerstwa bądź współdziałają z jednostkami organizacyjnymi harcerzy, bądź samodzielnie realizują cele wymienione w § 4 pkt. c).

§ 25.

- (1) Kółka przyjaciół harcerstwa mogą powstać w każdej miejscowości bądź też obejmować kilka sąsiednich osiedli. Również w jednej miejscowości, za zgodą zarządu okręgu, może być więcej kół.
- (2) Zarządy kół, obejmujących swoją działalnością większą ilość jednostek harcerskich, mogą powoływać do życia grona przyjaciół poszczególnych jednostek organizacyjnych.
- (3) Kóło musi się składać conajmniej z 20 członków z pośród działaczy lub członków współdziałających. Zarząd okręgu ma prawo obniżyć w wyjątkowych wypadkach minimum liczby członków kół do 10.

§ 26.

Władzami kół przyjaciół harcerstwa są:

- a) walne zebrania kół,
- b) zarząd kół,
- c) komisja rewizyjna.

§ 27.

- (1) Walne zebrania członków kół mogą być zwyczajne i nadzwyczajne.
- (2) Zwyczajne walne zebrania kół musi być zwoływane przynajmniej raz na rok, w miesiącu styczniu.
- (3) Nadzwyczajne walne zebranie jest zwoływane:
 - a) według uznania zarządu kół,
 - b) na żądanie komisji rewizyjnej,

c) na żądanie 1/3 członków koła, niemniej jednak niż 10 członków, a przy liczbie koła powyżej 150 członków na żądanie 50 członków,

d) na żądanie wyższych władz Związku.

(4) Data, godzina, miejsce i porządek dzienny walnego zebrania koła muszą być podane do wiadomości co najmniej na 8 dni przed terminem w sposób wyznaczony przez jedno z poprzednich walnych zebrań.

(5) Walne zebrania są prawomocne bez względu na liczbę przybyłych członków koła. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów.

§ 28.

Walne zebranie koła:

- rozpatruje i zatwierdza sprawozdanie zarządu koła oraz wnioski komisji rewizyjnej, udziela absolutorjum zarządowi,
- dokonywa wyboru zarządu i komisji rewizyjnej,
- uchwała wnioski do programu prac i budżet na rok następny,
- zatwierdza wnioski, przedstawione przez zarząd lub poszczególnych członków,
- może własną uchwałą rozwiązać koło.

§ 29.

(1) Zarząd koła wybierany jest przez walne zebranie na przeciąg jednego roku i składa się z 4 — 9 członków i 1 — 4 zastępców.

(2) Ponadto w skład zarządu wchodzi z urzędu według zasad ustalonych w regulaminie wewnętrznym opiekunowie i kierownicy jednostek organizacyjnych, z którymi współdziała dane koło.

(3) Zarząd wybiera z pośród siebie przewodniczącego, wiceprzewodniczącego, sekretarza i skarbnika. Przewodniczący zwołuje posiedzenie zarządu przynajmniej 6 razy do roku. Przewodniczący obowiązany jest zwołać posiedzenie zarządu na żądanie jednego z członków zarządu oraz na żądanie władz wyższych.

§ 30.

(1) Do kompetencji zarządu koła należy kierowanie sprawami koła, a w szczególności:

- reprezentowanie koła,
- propaganda harcerstwa i jednanie członków, w związku z tem przyjmowanie i wykreślanie członków koła,
- realizowanie celów koła (§ 24),
- gromadzenie funduszków na rzecz jednostek organizacyjnych Związku, zwłaszcza drużyn i gromad miejscowych, w drodze ściągania wpisowego i składek i drogą imprez dochodowych,
- gospodarowanie w ramach uchwalonego budżetu,
- składanie zarządowi okręgu sprawozdań z działalności koła,
- opracowywanie swych preliminarzy budżetowych,
- zwoływanie zebrań koła i przygotowanie materiałów dla ich obrad i wykonywanie uchwał i instrukcyj walnego zebrania oraz zarządzeń władz wyższych.

(2) Zarząd koła może być zawieszony w czynnościach przez władze wyższe; wszelkie czynności przejmuje wówczas osoba wyznaczona przez zarząd okręgu.

§ 31.

Komisja rewizyjna koła składa się z 3 członków i 1 — 2 zastępców, wybieranych przez walne zebranie na jeden rok; sprawuje ona kontrolę nad gospodarką finansową koła.

§ 32.

Prace kół przyjaciół harcerstwa na terenie obwodu koordynuje obwodowy kierownik kół przyjaciół, wybierany co roku przez przewodniczących wszystkich kół w obwodzie i zatwierdzony przez zarząd okręgu.

§ 33.

Pracą kół przyjaciół na terenie okręgu kieruje z ramienia zarządu okręgu okręgowy kierownik kół przyjaciół, powołany przez zarząd okręgu ze swego grona.

Rozdział IV.

Podział terytorjalny.

§ 34.

Terytorjalnie Z. H. P. dzieli się na okręgi, a okręgi na obwody, które obejmują wszystkie jednostki organizacyjne na danym terenie.

§ 35.

Obwody zasadniczo pokrywają się z powiatami administracyjnymi. Tworzy i znosi obwody Naczelnictwo na wniosek zarządu okręgu.

§ 36.

(1) Na czele obwodu stoi zarząd obwodu, w skład którego wchodzi: obwodowy kierownik kół przyjaciół, hufcowy i hufcowa oraz osoby przez nich zaproszone. Jeżeli na terenie obwodu istnieje kilka hufców, to do zarządu obwodu wchodzi hufcowy (hufcowa) wyznaczony przez komendanta (komendantkę) chorągwi w porozumieniu z zarządem okręgu. Zarządowi obwodu służy prawo kooptacji. Ponadto w skład zarządu wchodzi delegat inspektora szkolnego.

(2) Zarząd wybiera z pośród siebie przewodniczącego, sekretarza i skarbnika.

§ 37.

Do kompetencji zarządu obwodu należy:

- reprezentowanie harcerstwa wobec władz i społeczeństwa,
- koordynowanie wystąpień harcerstwa na zewnątrz,
- zbieranie funduszków na potrzeby pracy harcerskiej.

§ 38.

Granice okręgu winny być w miarę możliwości zgodne z granicami województw. Okręgi tworzy i znosi Naczelnictwo Z. H. P.

§ 39.

Władze okręgu stanowią:

- zjazd okręgu,
- zarząd okręgu (Z. O.),
- komisja rewizyjna,
- sąd harcerski.

§ 40.

(1) W zjeździe okręgu biorą udział:

- hufcowi i hufcowe,
- harc mistrze i harcmistrzynie, działacze i działaczki, pełnoletni podharc mistrze i pełnoletnie podharc mistrzynie, o ile wywiązali się z obowiązków organizacyjnych,
- kierownicy lub zastępcy kierowników zarejestrowanych w Głównej Kwaterze kręgow starszoharcerskich,
- przewodniczący lub zastępcy przewodniczących kół przyjaciół harcerstwa zarejestrowanych w zarządzie okręgu,
- członkowie zarządu okręgu, komisji rewizyjnej, sądu harcerskiego, komendant i komendantka chorągwi, przewodniczący zarządów obwodów oraz obwodowi kierownicy kół przyjaciół harcerstwa.

(2) Jeżeli ilość uprawnionych do udziału w zjeździe okręgu z grup: a), b), c), d) przekroczy 300 osób, będą oni brać udział w zjeździe przez swych delegatów. Ilość delegatów z grup: a), b), c) nie może przekroczyć 60 osób z każdej, a z grupy d) — osób 100. Sposób wybierania tych delegatów określa regulamin wewnętrzny.

(3) Zasady kwalifikacji harcmistrzów i harcmistrzyn, podharc mistrzów i podharc mistrzyn, działaczy i działaczek (ust. (1) lit. b)) oraz rejestracji kręgów i kół (ust. (1) lit. c) i d)) określa regulamin Walnego Zjazdu Z. H. P.

§ 41.

(1) Zjazd okręgu:

- decyduje ostatecznie w sprawach okręgu, niezastreżonych władzom naczelnym,
- wybiera zarząd okręgu, komisję rewizyjną i sąd harcerski,
- przyjmuje sprawozdanie zarządu okręgu, komendantów chorągwi i komisji rewizyjnej,
- udziela absolutorjum zarządowi okręgu, e) zatwierdza budżet,
- uchwala wnioski w sprawie likwidacji okręgu.

(2) Zjazd okręgu jest prawomocny bez względu na ilość obecnych. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów.

§ 42.

Zwyczajny zjazd okręgu odbywa się co roku w pierwszym kwartale. Zwołuje go Zarząd okręgu, zawiadamiając komendy chorągwi, zarządy kół przyjaciół i obwodów oraz komisję rewizyjną i sąd harcerski przynajmniej na miesiąc przed terminem z podaniem porządku obrad.

§ 43.

Nadzwyczajny zjazd zwołuje zarząd okręgu z własnej inicjatywy, na żądanie komisji rewizyjnej

lub na polecenie Naczelnictwa Z. H. P. Nadzwyczajny zjazd winien być ogłoszony w ciągu najdalej miesiąca od wypłynięcia żądania lub polecenia z zachowaniem warunków § 42.

§ 44.

(1) Zarząd okręgu składa się z 9 — 18 osób, wybranych na trzy lata przez zjazd okręgu z pośród pełnoletnich członków Związku. Co roku ustępuje trzecia część członków według starszeństwa wyboru; w pierwszych dwóch latach przez losowanie. Ponadto w skład zarządu wchodzi: komendant i komendantka chorągwi oraz po jednym przedstawicielu terytorjalnie właściwych kuratorów okręgów szkolnych.

(2) W razie ustąpienia któregoś z członków zarządu podczas kadencji, zarząd uzupełnia się przez kooptację. Przybrany członek pełni funkcję do upływu kadencji tej osoby, na której miejsce został kooptowany.

(3) Zarządowi służy prawo kooptacji ponad liczbę członków zarządu. Ilość członków kooptowanych nie może przekroczyć 1/3 ilości członków z wyboru. Mandaty tych członków ważne są do najbliższego zwyczajnego zjazdu okręgu.

§ 45.

Zarząd okręgu wyłania ze swego grona prezydium w składzie: przewodniczącego, jednego lub dwóch wiceprzewodniczących, sekretarza, skarbnika oraz okręgowego kierownika kół przyjaciół harcerstwa. Nadto w skład prezydium wchodzi: komendant i komendantka chorągwi. Przewodniczący zwołuje zebranie prezydium przynajmniej raz na miesiąc, a plenarne zebranie przynajmniej trzy razy do roku, ponadto na żądanie 1/3 członków lub na polecenie Naczelnictwa.

§ 46.

(1) Do zarządu okręgu należy:

- pomoc moralna i materialna dla jednostek organizacyjnych i propaganda harcerstwa,
- reprezentacja oraz koordynowanie wystąpień harcerskich na terenie okręgu,
- kontrola działalności zarządu obwodów,
- organizowanie kół przyjaciół i nadawanie im nazwy, kierunków ich działalności oraz rozwiązywanie tych kół,
- wyбір kapelana okręgu,
- kontrola gospodarki finansowej wszystkich jednostek harcerskich na terenie okręgu z wyjątkiem jednostek centralnych.

(2) Zarząd okręgu może kontrolę gospodarki finansowej (ust. (1) lit. f)) poszczególnych jednostek powierzać zarządom obwodów lub kół przyjaciół.

(3) Korespondencję zarządu okręgu podpisuje przewodniczący lub wiceprzewodniczący oraz sekretarz, czeki — skarbnik lub inny upoważniony członek zarządu.

§ 47.

Zarządowi przysługuje w stosunku do komendanta i komendantki chorągwi prawo czynienia uwag. Kwestje sporne między zarządem okręgu i komendantem (komendantką) chorągwi rozstrzyga Naczelnictwo lub z jego upoważnienia Naczelnik (Naczelniczka) z tem, że przez czas sporu obowiązują decyzja zarządu okręgu.

§ 48.

Komisja rewizyjna okręgu składa się z 5 członków i 2 zastępców wybieranych przez zjazd okręgu na jeden rok; sprawuje kontrolę gospodarki finansowej zarządu okręgu.

§ 49.

Sąd harcerski okręgu składa się z 5 członków i 2 zastępców, wybieranych przez zjazd okręgu na jeden rok. Ustrój i tryb postępowania określa Regulamin Sądów Harcerskich.

Rozdział V.

Władze Naczelne.

§ 50.

Władzami Naczelnymi Z. H. P. są:

- Walny Zjazd,
- Naczelna Rada Harcerska (N. R. H.),
- Przewodniczący Z. H. P.,
- Naczelnictwo,
- Naczelnik Harcerzy i Naczelniczka Harcerzek,
- Komisja Rewizyjna Związku,
- Naczelný Sąd Harcerski.

§ 51.

- (1) W Walnym Zjeździe biorą udział:
- harcymistrze i harcymistrzynie, o ile wywiązali się z obowiązków organizacyjnych,
 - hufcowi i hufcowe,
 - kierownicy kręgów starszoharcerskich, zarejestrowanych w Głównej Kwaterze, liczących przynajmniej 15 osób, o ile są harcymistrzami (harcymistrzyniami), działaczami (działaczkami) lub pełnoletnimi podharcymistrzami (podharcymistrzyniami),
 - przewodniczący kół przyjaciół w zarządzie okręgu zarejestrowanych, liczących przynajmniej 20 osób, o ile są harcymistrzami (harcymistrzyniami) lub działaczami (działaczkami),
 - członkowie Naczelnej Rady Harcerskiej, Naczelnictwa, Komisji Rewizyjnej Związku, Naczelnego Sądu Harcerskiego, członkowie czynni głównych kwater (§ 22), przewodniczący zarządów okręgów lub ich zastępcy oraz okręgowi kierownicy kół przyjaciół harcerstwa, o ile są działaczami (działaczkami) lub harcymistrzami (harcymistrzyniami).
- (2) Zasady rejestracji kręgów starszoharcerskich w Głównych Kwaterach (ust. (1) lit. c)) i kół przyjaciół w zarządach okręgów (ust. (1) lit. d)) oraz kwalifikacji harcymistrzów (ust. (1) lit. a)) zawarte są w regulaminie Walnego Zjazdu.
- (3) Ilość uprawnionych do udziału w Zjeździe w grupach a) do d) nie może wynieść więcej, niż 100 osób z każdej. W razie przekroczenia tej liczby w którejkolwiek grupie udział w Zjeździe brać będą delegaci tej grupy w liczbie nie mniejszej, niż 75, a nie większej, niż 100. Sposób wybierania tych delegatów określa regulamin Walnego Zjazdu.
- (4) Ilość osób wymienionych w ust. (1) pkt. e) uprawnionych do uczestnictwa w Walnym Zjeździe nie może przekroczyć 125; w razie przekroczenia tej liczby ulega odpowiedniemu ograniczeniu w zjeździe liczba członków czynnych Głównych Kwater, według zasad zawartych w regulaminie Walnego Zjazdu.

§ 52.

Walny Zjazd:

- decyduje ostatecznie w sprawach ideowych Związku,
- wybiera:
 - członków Naczelnej Rady Harcerskiej, pochodzących z wyboru,
 - Komisję Rewizyjną Związku,
 - Naczelny Sąd Harcerski,
- przyjmuje sprawozdania Naczelnictwa, Naczelnika, Naczelniczki i Komisji Rewizyjnej Związku,
- udziela Naczelnictwu absolutorium,
- decyduje o zmianie statutu i likwidacji Z. H. P.

§ 53.

Zwyczajny Walny Zjazd odbywa się co trzy lata w pierwszej połowie roku kalendarzowego. Zwołuje go Naczelnictwo, zawiadamiając zarządy okręgów i ogłaszając w organie Związku przynajmniej na dwa miesiące przed terminem z podaniem porządku obrad.

§ 54.

Nadzwyczajny Walny Zjazd zwołuje Naczelnictwo z własnej inicjatywy, na żądanie Komisji Rewizyjnej Związku, Naczelnej Rady Harcerskiej lub 100 harcymistrzów. Żądanie zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu winno być przedłożone na piśmie z podaniem proponowanego porządku dziennego. Naczelnictwo ma prawo porządek ten uzupełnić. Nadzwyczajny Walny Zjazd winien być ogłoszony w ciągu najdalej miesiąca od daty wpływu żądania w tej sprawie z zachowaniem warunków z § 53.

§ 55.

Walny Zjazd jest prawomocny bez względu na liczbę obecnych, jednak sprawy przewidziane w § 73 winny być uchwalane kwalifikowaną większością głosów, przy obecności przynajmniej połowy uprawnionych członków Zjazdu.

§ 56.

- (1) Naczelna Rada Harcerska składa się:
- z 24 członków wybieranych na 6 lat przez Walny Zjazd z pośród harcymistrzów, harcymistrzyni, działaczy i działaczek,
 - z delegatów zarządów okręgów (działaczy i działaczek, harcymistrzów i harcymistrzyni) wybieranych przez zarządy okręgowe po jednym z każdego Z. O. na przeciąg jednego roku,

- z Naczelnego Kapelana, komendantów i komendantek chorągwi,
- z dwu przedstawicieli Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, pełniących funkcję inspektora i inspektorki do spraw harcerstwa.

(2) Naczelna Rada Harcerska konstituuje się po każdym Zwyczajnym Walnym Zjeździe pod przewodnictwem przewodniczącego Zjazdu.

(3) Przewodniczący Z. H. P. jest równocześnie przewodniczącym Naczelnej Rady Harcerskiej. Połowa członków Naczelnej Rady z wyboru ustępuje co trzy lata, w terminie Zwyczajnego Walnego Zjazdu, pierwszy raz przez losowanie, a w następnych latach według starszeństwa wyboru. W razie ustąpienia któregoś z członków w czasie trwania kadencji, Naczelna Rada Harcerska uzupełnia się przez kooptację. Przybrany członek pełni funkcję do upływu kadencji tej osoby, na której miejsce został kooptowany.

§ 57.

(1) Naczelna Rada Harcerska:

- rozstrzyga sprawy ideowe Związku,
 - uchwala regulaminy Walnego Zjazdu, Naczelnej Rady Harcerskiej, Komisji Rewizyjnej Związku, sądów harcerskich oraz wytyczne regulaminu wewnętrznego,
 - zatwierdza budżet Naczelnictwa,
 - przyjmuje roczne sprawozdanie Naczelnictwa,
 - wyłania z pośród siebie Naczelnictwo w składzie: Przewodniczącego Z. H. P., dwóch Wiceprzewodniczących, Naczelnika Harcerzy, Naczelniczki Harcerek, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Kierownika Działu Zarządów Okręgów i dwóch członków,
 - wybiera Naczelnego Kapelana,
 - decyduje o sprzedaży nieruchomości,
 - rozstrzyga odwołanie zarządów okręgów od decyzji Naczelnictwa,
 - ustala wysokość opłat organizacyjnych.
- (2) N. R. H. może powołać Przewodniczącego Z. H. P. z poza swego grona.

(3) Naczelnikiem Harcerzy może być tylko harcymistrz, Naczelniczką Harcerek — tylko harcymistrzyni. Wybierani są oni z pośród osób, których kandydatury zostały uzgodnione z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych (Dyrektorem Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego).

§ 58.

Zwyczajne zebrania Naczelnej Rady odbywają się przynajmniej raz do roku; zwołuje je przewodniczący Z. H. P. lub wiceprzewodniczący. Zebranie jest prawomocne przy udziale przynajmniej 25 członków N. R. H. Przewidyjnym stanowiącym Naczelnictwo. Nadzwyczajne zebranie N. R. H. zwołuje Naczelnictwo z własnej inicjatywy lub na żądanie 1/3 członków Rady.

§ 59.

Naczelnictwo.

Naczelnictwo składa się z 11 osób wybranych przez Naczelną Radę zgodnie z § 57 ust. (1) pkt. e) i f) niniejszego statutu oraz dwóch przedstawicieli Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (§ 56 ust. (1) lit. d)).

§ 60.

Naczelnictwo:

- kieruje pracą Związku,
- czuwa nad przestrzeganiem statutu, uchwał walnych zjazdów i regulaminów, przyczem ma prawo zawieszania i uchylania decyzji podległych władz organizacyjnych, niezgodnych ze statutem, uchwałami walnych zjazdów i regulaminami,
- wydaje w sprawach dotyczących całości Z. H. P. regulaminy, przepisy i zarządzenia z zastrzeżeniem praw N. R. H. według § 57,
- przygotowuje na N. R. H. budżet,
- sporządza roczne sprawozdania z działalności Związku dla N. R. H. oraz sprawozdania za okresy trzyletnie dla Walnego Zjazdu,
- dozoruje gospodarkę finansową Związku,
- decyduje o kupnie i obciążeniu nieruchomości, przyjmuje legaty i darowizny, administruje majątkami Z. H. P., zaciąga zobowiązania,
- tworzy i znosi okręgi i oddziały (§ 35) Z. H. P. i czuwa nad ich działalnością,
- na wniosek Naczelnika Harcerzy mianuje Szefa Głównej Kwatery,
- używa pieczęci Głównej Związku (§ 72).

§ 61.

(1) Zebrania Naczelnictwa odbywają się przynajmniej raz na miesiąc. Zwołuje je Przewodniczący Z. H. P. lub Wiceprzewodniczący.

(2) Zebranie jest prawomocne przy udziale 5 członków, o ile w tej liczbie jest Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący. Naczelnik harcerzy w razie niemożności przybycia na zebranie może delegować w swoim zastępstwie Szefa Głównej Kwatery.

§ 62.

Przewodniczący Z. H. P.:

- kieruje pracami Z. H. P., w szczególności N. R. H. i Naczelnictwa,
- jest przełożonym Naczelnika Harcerzy i Naczelniczki Harcerek,
- reprezentuje Z. H. P. nazewnątrz,
- decyduje w sprawach niezastępstwowalnych dla innych władz.

§ 63.

(1) Naczelnik Harcerzy kieruje pracą organizacji harcerzy. Naczelniczka Harcerek — pracą organizacji harcerek.

(2) Naczelnik i Naczelniczka są odpowiedzialni przed Naczelnictwem i Przewodniczącym Z. H. P.

§ 64.

(1) Umowy, zobowiązania, weksle i inne akty prawne imieniem Z. H. P. prócz członków podpisuje dwóch członków Naczelnictwa, upoważnionych do tego jego uchwałą. Człeki podpisuje Skarbnik Naczelnictwa względnie inny upoważniony członek Naczelnictwa.

(2) Korespondencję zewnętrzną Naczelnictwa podpisuje Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący i Sekretarz Generalny lub Dyrektor Biura. Korespondencję zewnętrzną w sprawach duszpasterstwa podpisuje prócz tego Naczelny Kapelan Z. H. P.

(3) Korespondencję zewnętrzną Głównej Kwatery Harcerzy podpisuje Naczelnik Harcerzy lub z jego upoważnienia Szef Głównej Kwatery, a Głównej Kwatery Harcerek — podpisuje Naczelniczka. Sposób podpisywania korespondencji wewnętrznej określa regulamin wewnętrzny.

§ 65.

(1) Regulaminy obowiązujące całość Z. H. P. wchodzi w życie na podstawie ogłoszenia w organie Związku z podpisem Przewodniczącego lub Wiceprzewodniczącego i Sekretarza Generalnego.

(2) Regulaminy i zarządzenia w sprawach organizacji Harcerzy podpisuje Naczelnik Harcerzy w sprawach organizacji Harcerek — Naczelniczka, inne zarządzenia — osoby uprawnione do odpowiedniej decyzji.

§ 66.

(1) Komisja Rewizyjna Związku składa się z 5 osób i 2 zastępców, wybieranych przez Walny Zjazd na 3 lata, w miarę możliwości z pośród harcymistrzów, harcymistrzyni, działaczy i działaczek.

(2) Komisja Rewizyjna sprawuje kontrolę nad gospodarką finansową Związku, która winna być przeprowadzona zgodnie z obowiązującymi przepisami i przyjętymi zwozajami, sprawdza przynajmniej raz do roku książki kasowe Naczelnictwa i Głównych Kwater i składa na Walnym Zjeździe sprawozdanie wraz z wnioskiem co do absolutorium dla Naczelnictwa oraz co roku na N. R. H.

§ 67.

(1) Naczelny Sąd Harcerski jest najwyższą władzą sądową Z. H. P. i składa się z 7 członków i 2 zastępców, wybieranych na 3 lata przez Walny Zjazd z pośród harcymistrzów, harcymistrzyni, działaczy i działaczek. Ustrój Naczelnego Sądu Harcerskiego, jego kompetencje i tryb postępowania określa Regulamin Sądów Harcerskich.

(2) Wszelkie Sądy Harcerskie są niezależne w wyrokowaniu.

Rozdział VI.

Fundusze i gospodarka.

§ 68.

Rokiem administracyjnym Z. H. P. jest rok kalendarzowy.

§ 69.

Fundusze Z. H. P. powstają:

- z opłat organizacyjnych,
- z przedsiębiorstw i wydawnictw,
- z dochodów z majątku Związku,
- z zasiłków społecznych i rządowych,
- z ofiar, darowizn, zapisów i t. p.

§ 70.

Sposób prowadzenia gospodarki finansowej Z. H. P. określa regulamin wewnętrzny na podstawie przepisów niniejszego statutu.

Rozdział VII.

Nazwy, strój, oznaki, sztandary, pieczęcie.

§ 71.

Członkom Z. H. P. przysługuje prawo noszenia stroju oraz oznak i odznaczeń, określonych regulaminem wewnętrznym.

§ 72.

Związek ma prawo posiadania sztandarów. Naczelniectwu i upoważnionym przezeń organom przysługuje prawo używania pieczęci z krzyżem harcerskim. Napis na pieczęci głównej Związku brzmi: „Naczelniectwo Związku Harcerstwa Polskiego”. Napisy na pieczęciach organów upoważnionych przez Naczelniectwo określa regulamin wewnętrzny.

Rozdział VIII.

Zmiana statutu i rozwiązanie Z. H. P.

§ 73.

(1) Uchwały w sprawie zmiany statutu zapadają większością 2/3 obecnych na Walnym Zjeździe, a uchwały w sprawie rozwiązania Związku większością 3/4 obecnych.

(2) Uchwały te są ważne przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do udziału w Walnym Zjeździe.

Rozdział IX.

Obowiązki Z. H. P. wobec władz państwowych.

§ 74.

(1) Do wykonywania stałej kontroli gospodarczej i programowej działalności Z. H. P. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami: Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Spraw Wojskowych wyznacza specjalnego delegata.

(2) Delegat bierze udział w Walnych Zjazdach, w posiedzeniach N. R. H. jako też w posiedzeniach władz wykonawczych oraz ma prawo uczestniczenia we wszelkich przejawach Z. H. P.

(3) Delegat dysponuje prawem weta. W razie jego założenia sprawę rozstrzyga ostatecznie władza nadzorcza.

(4) Szczegółowe uprawnienia delegata są zawarte w specjalnej instrukcji, wydanej przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i Ministrem Spraw Wojskowych.

§ 75.

(1) W zakresie wychowawczym Z. H. P. obowiązany jest do przestrzegania zarządzeń Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a w zakresie wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego — do przestrzegania zarządzeń Ministra Spraw Wojskowych.

(2) Naczelniectwo Związku Harcerstwa Polskiego jest obowiązane komunikować Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego projekty przepisów, mających obowiązywać w Związku, oraz programy wychowawcze przed ich ogłoszeniem, celem uzgodnienia ich z zamierzeniami tego Ministerstwa. Jeżeli Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego nie zgłosi zastrzeżeń w ciągu miesiąca, projekty wchodzi w życie.

(3) Naczelniectwo składa Ministerstwu (§ 74) roczne sprawozdanie z działalności Z. H. P.

(4) Jednostki organizacyjne, grupujące młodzież szkolną, podlegają nadzorowi władzy szkolnej przy zastosowaniu osobnych instrukcji, wydanych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po wysłuchaniu opinii Związku Harcerstwa Polskiego.

Rozdział X.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 76.

(1) Istniejące w chwili wejścia w życie statutu niniejszego władze Stowarzyszenia zatrzymują swoje funkcje i uprawnienia aż do czasu wyboru nowych władz w myśl niniejszego statutu.

(2) W ciągu roku od daty ogłoszenia niniejszego statutu odbędzie się Zjazd Walny Z. H. P., na którym zostaną wybrane nowe Władze Związku.